

Govern de les Illes Balears
Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats
Direcció General de Cultura i Joventut

**institut d'estudis
baleàrics**

VIII JORNADES D'ESTUDIS LOCALS DE SÓLLER I FORNALUTX
celebrades a Sóller els dies 8 i 9 de novembre de 2013

© de l'edició: Ajuntament de Sóller i Ajuntament de Fornalutx, 2014
© dels textos: els autors, 2014

Correcció ortogràfica: els autors
Amb el suport: Institut d'Estudis Baleàrics
Col·labora: Grup Serra, Llibreria Calabruix i Estanc de Plaça
Producció i fotocomposició: Ensiola Editorial
Impressió: Impremta Muro sl

ISBN: ??

DL: PM ??

Comitè científic a càrrec del Grup de Recerca i Estudis Sollerics (GRES): Aina Mora Vives, Dr. Antoni Quetglas Cifre, Antoni Frau Mayol, Carolina Constantino de la Peña, Dr. Francesc Lladó Rotger, Irene Cabrer González, Jaume Albertí Sastre, Jaume Deyà Miró, Josep A. Morell González, Dr. Manel Calvo Trias, Pere Crespí Isern i Plàcid Pérez Pastor.

ÍNDIX DE LES VIII JORNADES D'ESTUDIS LOCALS DE SÓLLER I FORNALUTX

Presentació del batle de Sóller. 9

Presentació del batle de Fornalutx. 11

PONÈNCIA

- *El republicanisme polític i cultural a Mallorca: el cas de Sóller*
del Dr. Antoni Marimon Riutort 13

SOCIETAT, CULTURA I ART

- *L'educació a Sóller en el segle XIX*
Programes, mètodes i materials escolars)
de Miquel Jaume Campaner i Francesc Lladó i Rotger 41
- *Escoles Públiques i Mestres de Sóller i Fornalutx (1900-1935)*
d'Antoni Aulí Ginard, Joan Cánovas Salvà i Jaume Soler Capó. . . 61
- *Joan Antoni Modesto i Gallach, "es mestre Modesto de Fornalutx".*
Pinzellades d'un mestre d'escola represaliat per causa de la guerra civil
de Joan A. Estades de Moncaire i Bisbal 75
- *Nins i joves de Sóller, en temps de la Guerra Civil (1936-39)*
i la Postguerra
de Francisca Riera Alcina 95
- *Els usos lingüístics en la parla de la Vall*
de Laia Ramis Escanelles 105
- *Cosidores dels anys d'entremig del segle XX*
d'Aina Colom, Jaume Albertí i Francesc Lladó 127
- *W I L M A. Una curolla cinematográfica*
de Francesc Pastor 147

- *El llinatge Frontera a Sóller*
de Pere Frontera 171

GEOGRAFIA, MEDI AMBIENT I TERRITORI

- *Una aproximació als Embassaments de Cúber i el Gorg Blau*
de Josep Puig i Elionor Pérez 199
- *Inundacions i torrentades a la vessant de Sóller en el segle XX:*
assaig de classificació de Joan Rosselló Geli 211
- *Les nevades de tardor*
d'Alberto Darder Rosell 221
- *Catàleg ornitològic dels municipis de Sóller i Fornalutx de 1985 a 2013*
de Cristina Fiol Paris i José Luis Martínez 243
- *La bioespeleologia a la Vall de Sóller.*
Història de les exploracions i biodiversitat
de Lluç Garcia Socias i Mateu Vadell Grau 255
- *El ferreret (Alytes muletensis) a la Vall de Sóller i Fornalutx:*
Una anàlisi de la seva evolució demogràfica
de Samuel Pinya Fernández 271
- *El Pla de Cúber. Un atractiu per als turistes ornitològics de Mallorca*
de Samuel Pinya Fernández 279

HISTÒRIA

- *Els orígens feudals de l'alqueria de Biniaraix (Sóller)*
de Plàcid Pérez Pastor 291
- *Es Teix: formació, evolució i explotació d'una possessió de muntanya*
a la Serra de Tramuntana de Mallorca (1229-...)
d'Antoni Reynés Trias i Plàcid Pérez Pastor. 319

- *La Producció d'oli de l'illa de Mallorca segons les Rendes Reials (1311 - 1342): la producció de Sóller i Biniaratx*
de Jaume Sastre Moll 347
- *Maurisme i republicanisme a Sóller: de la Primera República a la Guerra Civil (1874-1936)*
del Dr. Antoni Quetglas Cifre 365
- *De l'Àguiles al CF Sóller, una nova denominació i un projecte ambiciós*
de Bartomeu J. Celià Sastre 393

PATRIMONI

- *El banc de Sóller: història i el seu fons documental*
d'Aina Mora Vives i Dr. Antoni Quetglas Cifre. 405
- *El cementeri vell de Sóller i la seva capella*
de Josep A. Morell González 419
- *Una gran troballa arqueològica: Sa Roca Rotja - abril 1966*
de Pere Frontera i Joan Gómez Vinardell 461

Per vuitè any consecutiu teniu entre les vostres mans la recopilació de les comunicacions llegides durant les VIII Jornades d'Estudis Local de Sóller i Fornalutx. Aquest és un èxit que any rere any hem assolit amb esforç però conscients que era del tot imprescindible com a eina bàsica de recopilació i difusió de la nostra història, patrimoni i cultura. Aquest llibre, a més, s'ha convertit en un referent d'unes Jornades d'Estudis Locals que des dels seus inicis han mantingut un elevat nivell de participació, el que demostra l'enorme interès que hi ha per conèixer tot el que fa referència a la nostra vall; és per tot això que és un orgull estar presentant de nou, aquest volum.

Com sempre, agrair la tasca de tots els implicats en aquest projecte ja que sense ells no es podria dur terme, així, destacar la feina feta pels membres del GRES, la Regidoria de Cultura i l'Arxiu municipal, l'Ajuntament de Fornalutx, i com no, pels comunicants pels seus treballs i a tot els assistents que, gràcies al seu interès, fan que cada any ens engresquem a continuar. No ens podem oblidar tampoc d'agrair el suport econòmic de l'Institut d'Estudis Baleàrics, el Grup Serra, la Llibreria Calabruix i l'Estanc de plaça.

A tots, moltes gràcies.

El Batle,
Carlos Simarro Vicens
Sóller, febrer de 2014

De nou és una gran satisfacció està presentant aquest llibre que és el compendi de tot l'esforç i il·lusió per tirar endavant amb aquest projecte d'investigació, recopilació i difusió de la nostra història, cultura i patrimoni comuns. Aquest llibre consolida unes Jornades d'Estudis Locals de gran qualitat i elevada participació, la qual cosa ens reforça en la voluntat de seguir impulsant aquest projecte que persegueix donar resposta a la necessitat de conèixer encara més el nostre patrimoni comú i que ens cohesiona com a poble.

Vull aprofitar per agrair i encoratjar tots els que amb el seu esforç fan possible les Jornades d'Estudis Locals especialment als membres del GRES i a la Regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Sóller, així com els comunicants, assistents i col·laboradors.

El Batle,
Joan Albertí Sastre
Fornalutx, febrer de 2014

